

Nadleśnictwo Jawor

59 – 400 Jawor

Myśluborska 3

tel. +48 (076) 871 16 00

fax +48 (076) 871 16 02

e-mail.: biuro.jawor@wroclaw.lasy.gov.pl

[http:// www.wroclaw.lasy.gov.pl](http://www.wroclaw.lasy.gov.pl)

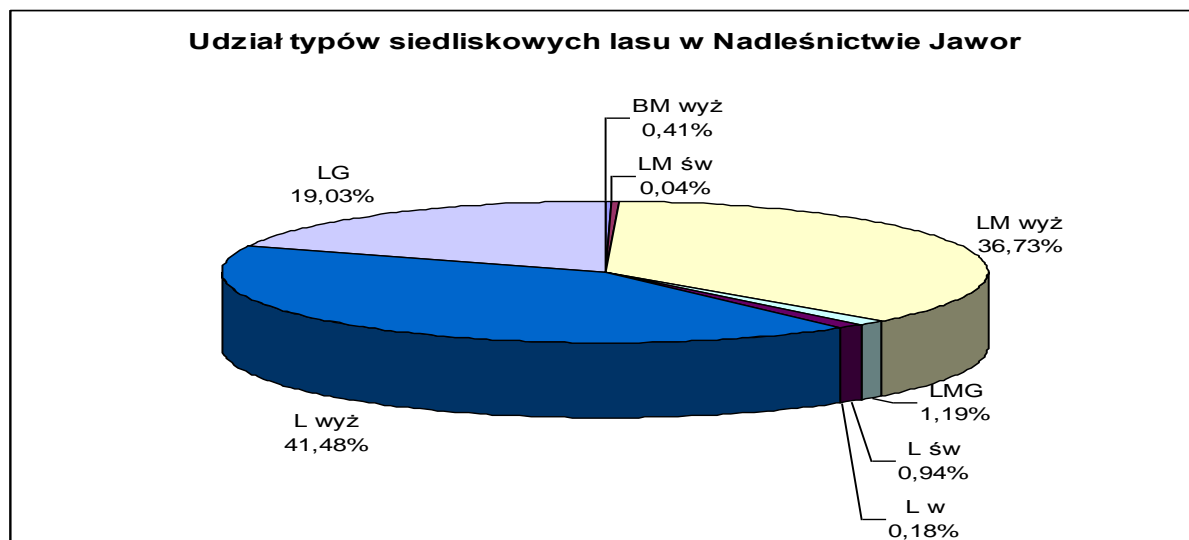
Nadleśnictwo Jawor zostało utworzone w obecnych granicach w roku 1974 po połączeniu Nadleśnictw Bolków i Jawor. W skład Nadleśnictwa wchodzi 2 obręby leśne: Jawor i Bolków. Nadleśnictwo podzielone jest na 12 leśnictw oraz gospodarstwo szkółkarskie.

Nadleśnictwo Jawor zarządza gruntami Skarbu Państwa o powierzchni ok. 14 780 ha (13 892 ha stanowią grunty leśne zalesione), zlokalizowanymi w zasięgu Śląskiej i Sudeckiej krainy przyrodniczo-leśnej. Lasy nadleśnictwa w większości położone są na obszarze Pogórza Kaczawskiego i Bolkowsko-Wałbrzyskiego, przechodząc na południu i południowym zachodzie powierzchnią ok. 3 500 ha w Góry Kaczawskie. Od północy na terenie obrębu Jawor Wzgórza Strzegomskie graniczą z Równiną Legnicką. Posiadają one charakter przejściowy pomiędzy nizinami i wyżynami zajmując ok. 350 ha powierzchni leśnej.

Rzeźba terenu nadleśnictwa jest bardzo zróżnicowana, od prawie równej na terenie obrębu leśnego Jawor poprzez pasy wzniesień i wzgórz, do terenów górskich w obrębie leśnym Bolków. Najwyższe wyniesienie terenu, szczyt „Turzec”, położony w Górach Ołowianych, osiąga wysokość 690 m.n.p.m., najniższy punkt położony jest na wysokości ok. 200 m.n.p.m.

Położenie nadleśnictwa na obszarze zróżnicowanym fizjograficznie od obszarów nizinnych na północy, poprzez pas pogórzy stanowiących trzon terenu nadleśnictwa do terenów typowo górskich, warunkuje duże zróżnicowanie klimatyczne, a także stanowi o dużym bogactwie występujących na tym terenie gleb.

W nadleśnictwie wyodrębniono 8 typów siedliskowych lasu. Dominują siedliska lasowe, siedlisk borowych (BMwyż) sklasyfikowano ok. 0,4%. Wśród siedlisk lasowych największy procent stanowią: Lwyż – ok. 42%, LMwyż – ok. 37%, LG – ok. 19%. Ponadto występują: Lśw, Lw, LMG, LMśw.

Podstawowe gatunki lasotwórcze to: świerk - 36,3%, dąb – 36,8%, brzoza – 7,3%, sosna – 4,4%, buk – 3,4%.

Wysoki procent litych drzewostanów świerkowych, podatnych na emisje przemysłowe i szkodliwe czynniki biotyczne (szkodniki owadzie) i abiotyczne (wiatro i śniegołomy) oraz drzewostanów odrosłowych dębowych o niskiej jakości, powoduje konieczność ich systematycznej przebudowy, mającej na celu wzmocnienie kondycji zdrowotnej oraz dostosowanie składu gatunkowego do możliwości produkcyjnych siedlisk, a tym samym spełnianiu przez przebudowywane lasy wielu funkcji, zarówno gospodarczych, społecznych jak i krajobrazowych.

Uszkodzeniami przez emisje przemysłowe objęte są drzewostany na obszarze całego nadleśnictwa: ok. 1965 ha w II strefie a pozostałe w I strefie uszkodzeń przemysłowych.

Prawie 90% (ok. 12 125 ha) lasów nadleśnictwa Jawor uznanych jest za lasy ochronne. Powierzchnie drzewostanów w poszczególnych kategoriach ochronności przedstawiają się następująco:

- rezerwy i lasy cenne przyrodniczo	- 795 ha	- 5,76 %	gr. leśnych zalesionych
- lasy glebochronne	- 1757 ha	- 12,73 %	
- lasy wodochronne	- 7757 ha	- 56,21 %	
- lasy uszkodzone przez przemysł (II strefa)	- 986 ha	- 7,14 %	
- lasy stanow. d-stany nasienne wyłączone	- 7 ha	- 0,05 %	
- lasy stanow. ostoje zwierząt chronionych	- 382 ha	- 2,77 %	
- lasy wokół miast	- 441 ha	- 3,20 %	
	- 12125 ha	- 87,86 %	

Gospodarka leśna

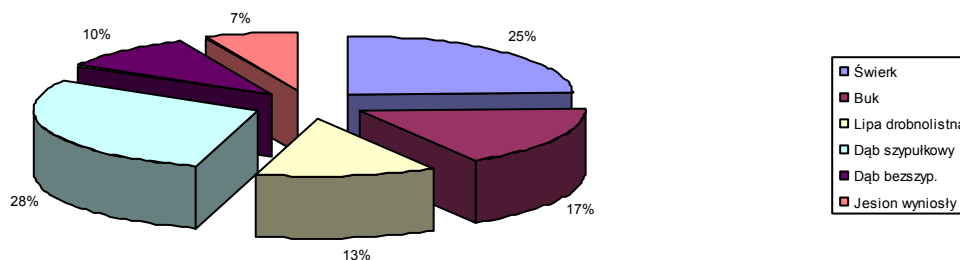
Nadleśnictwo produkuje materiał sadzeniowy na własnej szkółce zespolonej o powierzchni produkcyjnej 559 ar. Produkcja materiału szkółkarskiego opiera się przede wszystkim o własną bazę nasienną (WDN, GDN, drzewa zachowawcze - jodła, źródła nasion).

Nadleśnictwo Jawor posiada dwa Wyłączone Drzewostany Nasienne: bukowy o powierzchni 2,93 ha i jesionowy o powierzchni 4,33 ha, ponadto na terenie nadleśnictwa znajdują się Gospodarcze Drzewostany Nasienne o łącznej powierzchni 123,77 ha.

Powierzchnię zajmowaną przez GDN wg gatunków przedstawia poniższa tabela :

Świerk	Buk	Lipa drobnolistna	Dąb szypułkowy	Dąb bezszyp.	Jesion wyniosły	Razem
30,36	20,90	15,98	35,76	12,53	8,24	123,77

% udział poszczególnych gatunków w ogólnej powierzchni GDN

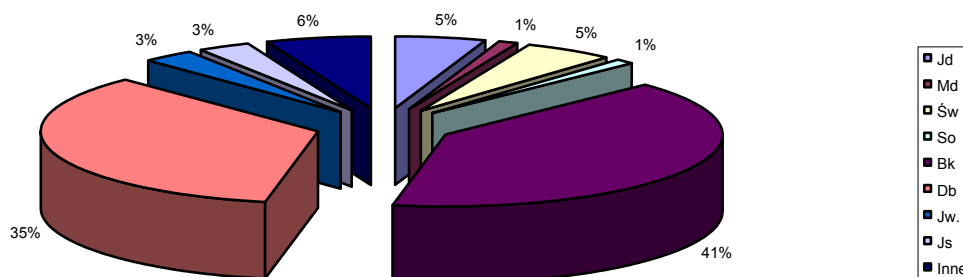

Średnioroczna produkcja materiału sadzeniowego kształtuje się następująco:

Sosna zwyczajna	- 20 tys. szt.
Świerk pospolity	- 85 tys. szt.
Modrzew europejski	- 15 tys. szt.
Jodła pospolita	- 90 tys. szt.
Buk pospolity	- 665 tys. szt.
Dąb szypułkowy i bezszypułkowy	- 575 tys. szt.
Klon jawor	- 50 tys. szt.
Jesion wyniosły	- 50 tys. szt.
Pozostałe gatunki	- 100 tys. szt.
Razem	- 1650 tys. szt.

Średnioroczne zagospodarowanie powierzchni produkcyjnej osiąga poziom 275 ar.

udział procentowy gatunków w ogólnej produkcji szkółkarskiej

Średniorocznie nadleśnictwo wykonuje odnowienia na powierzchni ok. 100 ha, z tego na ok. 80% odnawianych powierzchni realizowany jest program przebudowy litych drzewostanów świerkowych, rosnących na niewłaściwych siedliskach, oraz program przebudowy odroślowych drzewostanów dębowych połączony z ich przemianą w las wysokopienny (pochodzenia generatywnego). Od 1997r. nadleśnictwo rozpoczęło wprowadzanie jodły pospolitej w odnowieniach sztucznych, zarówno ekotypu karpackiego jak i sudeckiego. Szczególny nacisk położony jest na ekotyp jodły sudeckiej, fakt ten wynika z przystąpienia do realizacji programu restytucji sudeckiego ekotypu jodły pospolitej na terenie Sudetów. Nadleśnictwo prowadzi szereg działań mających na celu inicjowanie odnowień naturalnych dęba, buka, jawora, świerka i innych gatunków.

Realizując krajowy program zwiększania lesistości corocznie zalesianych jest ok. 20 ha gruntów porolnych. Zalesieniu podlegają przede wszystkim nie użytkowane grunty rolne, na które wprowadzane są różnorodne gatunki drzew i krzewów, przez co kształtowana jest odpowiednia granica polno – leśna

Ponad to nadleśnictwo wykonuje zabiegi pielęgnacyjne i ochronne na powierzchni ok. 1 350 ha rocznie, które głównie dotyczą pielęgnowania odnowień, oraz drzewostanów dojrzewających.

Nadleśnictwo pozyskuje średniorocznie ok. 56 tys. m³ drewna z tego ok. 40% pozyskiwane jest w ramach cięć rębnych, w ramach rębni złożonych, 60% w ramach cięć przedrębnych. Corocznie wykonywanych jest ok. 1200 ha trzebieży, w tym 260 ha stanowią trzebieże wczesne. Głównie pozyskiwany jest surowiec tartaczny, oraz użytkowy średniowymiarowy, w tym również opały. Niewielką ilość w roku ok. 150 – 300 m³ stanowi drewno o wysokich parametrach jakościowych, przede wszystkim drewno okleinowe i łuszczarskie. Z rzadko pozyskiwanych w

kraju, a występujących na terenie naszego nadleśnictwa, wymienić można czereśnię oraz dąb czerwony, które stanowią gatunki poszukiwane przez odbiorców krajowych.

Ochrona przyrody

55 % powierzchni Nadleśnictwa Jawor objęte jest powierzchniowymi formami przyrody. Na terenie nadleśnictwa występują:

Rezerваты przyrody (5 istniejących – o łącznej powierzchni 440,72 ha)

Parki krajobrazowe (3 istniejące – o łącznej powierzchni 7892 ha)

Pomniki przyrody (33 szt. istniejące, 30 projektowanych)

Chronione gatunki roślin i zwierząt

Rezerwat przyrody „ **Wąwóz Myśluborski**”, łączący atrakcje geologiczne z florystycznymi, utworzony 21.04.1962r. Położony na terenie obrębu leśnego Jawor. Powierzchnia ogólna 9,46 ha, z czego 0,90 ha stanowi powierzchnia objęta ochroną ścisłą. Głęboki na kilkadziesiąt metrów wąwóz, którego dnem płynie potok Jawornik, zbudowany jest z zieleńcowych skał pochodzenia kambryjskiego, uformowanych przez pomorski wulkan przed pół miliardem lat. Na ścianach skalnych nietrudno dopatrzeć się poduszkokształtnych bomb wulkanicznych. Zbocza wąwozu pokrywa naturalny grąd zboczowy. W wilgotnych szczelinach skalnych ścian i na jaworzynowym rumowisku występują liczne egzemplarze chronionej paproci – jęczynika zwyczajnego. Jest to jedyne stanowisko tej rośliny w Sudetach i jedno z nielicznych w kraju.

Rezerwat przyrody „ **Buki Sudeckie**”, utworzony 31.12.1993r. Powierzchnia 174,42 ha. Zlokalizowany na terenie obrębu leśnego Bolków. Szczególnie piękny, duży fragment lasów wyżynnych obejmujący mozaikę siedlisk od kwaśnej dąbrowy, przez kwaśne oraz żyzne buczyny sudeckie, po wilgotny łęg jesionowo-wiązowy. Bogaty, zgodny z siedliskiem skład gatunkowy drzewostanów, uzupełniony przez bardzo zróżnicowane runo z wieloma gatunkami rzadkimi i chronionymi.

Rezerwat przyrody „**Wąwóz Lipa**”, utworzony 12.11.1996r.(z korektą powierzchni z 54,70 ha do 101,00 ha 14.02.2002r.) Zlokalizowany na terenie obrębu leśnego Jawor, obejmujący obszar o powierzchni 101,00 ha.. Celem ochrony jest zachowanie naturalnych lasów oraz zbiorowisk roślin naskalnych z różnymi typami pomnikowych głazów narzutowych.

Rezerwat przyrody „**Wąwóz Siedmicki**”, utworzony 5.01.2001r. Rezerwat położony na terenie obrębu leśnego Jawor, obejmuje powierzchnię 68,00 ha. Utworzony w celu ochrony zbiorowisk roślinnych, zwłaszcza fitocenozy łąkowych z wieloma chronionymi i rzadkimi gatunkami roślin.

Rezerwat przyrody „**Nad Groblą**”, utworzony 5.01.2001r. Obejmuje obszar o powierzchni 87.84 ha, zlokalizowany na terenie obrębu leśnego Jawor. Celem ochrony jest zachowanie jednego z największych w Polsce skupienia drzewiastych form brekinii na naturalnych stanowiskach, z licznymi gatunkami roślin chronionych, położonego na różnych typach skał wulkanicznych.

Projektuje się powiększenie rezerwatu „**Wąwóz Myśluborski**” oraz utworzenie rezerwatu „**Góra Mszana i Obłoga**”.

Na terenie nadleśnictwa znajdują się trzy parki krajobrazowe, które swoim zasięgiem obejmują także obszar sąsiednich nadleśnictw. Łączna ich powierzchnia leżąca w granicach Nadleśnictwa Jawor (bez otuliny) wynosi 7892 ha.

Park Krajobrazowy „Chelmy” utworzony 29.06.1992r.

Powierzchnia parku w granicach Nadleśnictwa Jawor wynosi 6396 ha. Park utworzono ze względu na jego wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe, w celu ich zachowania i popularyzacji.

Rudawski Park Krajobrazowy utworzony 6.11.1989r.

Powierzchnia parku w granicach Nadleśnictwa Jawor wynosi 829 ha. Celem powstania parku była ochrona pięknego krajobrazu Rudaw Janowickich, unikatowej przyrody, a także ciekawej architektury znajdującej się w otulinie parku.

Książański Park Krajobrazowy utworzony 28.10.1981r.

Powierzchnia parku w granicach Nadleśnictwa Jawor wynosi 667 ha. Park utworzony został w celu ochrony zalesionego obszaru brzeżnej strefy Pogórza Wałbrzyskiego między dolinami rzek: Strzegomki na zachodzie i Witoszowskiego Potoku na wschodzie. Park stanowi również zaplecze rekreacyjne dla sąsiadujących z nim miast: Wałbrzycha, Świebodzic i Świdnicy.

Pomniki przyrody

Na terenie Nadleśnictwa Jawor znajdują się 32 pomniki przyrody ożywionej, w tym zarówno pojedyncze drzewa jak i grupy drzew (aleje). Reprezentowane są następujące gatunki drzew: modrzew europejski, świerk pospolity, dąb szypułkowy, lipa drobnolistna, buk pospolity, daglezja zielona, kasztanowiec biały, cis pospolity, tulipanowiec amerykański.

Wśród licznych pomników przyrody nieożywionej zlokalizowanych w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa na szczególną uwagę zasługują:

„Czartowska Skała” górująca wśród pól wsi Pomocne. Jest to odkrywka typowego stożka bazaltowego a równocześnie dobry punkt widokowy na pobliskie Pogórze, Góry Kaczawskie i dalekie Karkonosze.

„Małe Organy Myśluborskie”, pomnik przyrody nieożywionej, zlokalizowany w pobliżu Wąwozu Myśluborskiego, chroniący odkrywkę stożka bazaltowego z charakterystycznym spękaniem słupowym. Jest to pozostałość po trzeciorzędowych erupcjach wulkanicznych typowych dla Pogórza Sudeckiego.

Na terenie Nadleśnictwa Jawor spotkać można wielu przedstawicieli rodzimej fauny do najciekawszych zaliczyć należy Salamandrę plamistą (*Salamanca salamandra*), Popielicę (*Glis glis*), odnotowuje się również obecność Bociana czarnego (*Ciconia nigra*), a także Puchacza (*Bubo bubo*).

Jaworskie lasy zamieszkuje ponadto szacowana na około 220 osobników populacja Muflona (*Ovis musimon*). Pierwsze zasiedlenia tego gatunku rozpoczęto 40 lat temu na terenie tutejszego OHZ (obw. łow. nr 75). Zabieg ten okazał się dużym sukcesem, muflony natrafiły na korzystne warunki bytowe i ich populacja sukcesywnie się rozwijała osiągając nawet w 1993 roku liczbę 500 osobników. Obecny spadek ilości osobników wiązany jest ze znaczną migracją poza tereny Nadleśnictwa. W trosce o dobro tego ciekawego gatunku na terenie OHZ realizowany jest „Program rozwoju, poprawy jakości osobniczej i wzmocnienia wartości biologicznej populacji muflona”, który obejmuje prowadzenie hodowli zagrodowej muflona w dwóch zagrodach, przez okres trzech lat.

Równie bogata i fascynująca jest szata roślinna terenów Nadleśnictwa Jawor. Wiele z występujących tu okazów znajduje się na liście gatunków chronionych. Przykładami mogą być Lilia złotogłów (*Lilium martagon*), Wawrzynek wilczczyko (*Daphne mezereum*), Dziwięsił bezłodygowy (*Carlina acaulis*), rozmaite gatunki storczyków czy w końcu naturalne stanowiska występowania Jarząbka brekini (*Sorbus torminalis*).

Turystyka i edukacja

Teren nadleśnictwa pocięty jest siecią szlaków turystycznych. Przy trasach niektórych z nich zlokalizowane są ścieżki dydaktyczne pozwalające zapoznać się z historyczną i geologiczną przeszłością oraz przyrodniczym bogactwem tutejszych ziem.

- Ścieżka dydaktyczna „Las Świniec” dla ludzi niepełnosprawnych
- Ścieżka dydaktyczna „Śladami kopaczy”
- Ścieżka dydaktyczna „Wąwóz Myśluborski”
- Leśne ścieżki przyrodniczo - edukacyjne

Na ścieżkach realizowane są przez pracowników Nadleśnictwa i Centrum Edukacji Ekologicznej „Salamandra” w Myśluborzu, zajęcia edukacyjne z dziećmi i młodzieżą szkolną

Obok bogactwa przyrodniczego w granicach nadleśnictwa znajdują się najwyższej klasy zabytki historyczne, jak: wpisany na światową listę dziedzictwa kulturowego UNESCO Kościół Pokoju w Jaworze, zamki piastowskie Bolków, Świny, Płonina i Jawor, liczne pałace z zabytkowymi parkami, kapliczki i krzyże pokutne.